

גאט"ט – הסכם כללי לתעריפי מכס וסחר ופורום בינלאומי

General Agreement on Tariffs and Trade (G.A.T.T.)

הסכם בינלאומי שנחתם בג'נבה בשנת 1947 על ידי עשרים ושלוש מדינות שייצגו כשבעים וחמישה אחוזים מהסחר העולמי. כיום חתומות על ההסכם מעל מאה מדינות. מדינת ישראל נתקבלה כחברה זמנית בארגון בשנת 1959 והפכה לחברה קבועה בשנת 1962. גאט"ט הנו הסכם בינלאומי וולונטרי המחייב רק את המדינות החברות בו. לחברות זכויות וחובות. מדינה המפרה התחייבות עלולה "להיענש" בנטילת חלק "מזכויותיה".

האמונה בסחר חופשי כגורם עיקרי ליציבות ולצמיחת הכלכלה העולמית היה הבסיס הרעיוני להקמת גאט"ט. מטרתו של הסכם גאט"ט הייתה לבנות, לאחר שתי מלחמות העולם, סביבת סחר בינלאומי בטוחה ויציבה וליצור תהליך מתמשך של שיתוף וליברליזציה בסחר.

פעילות גאט"ט מתבטאת בארבעה מישורים:

גאט"ט מהווה מערכת כללים מוסכמים להתנהגות המסחרית של המדינות החברות. גאט"ט מהווה במה מתמדת למו"מ בינלאומי שמטרתו להפוך את סביבת הסחר הבינלאומית לליברלית יותר ויציבה.

גאט"ט מהווה פורום ליישוב סכסוכים בינלאומי, בו המדינות החברות יכולות לדון במחלוקות בנושאים מסחריים עם חברות גאט"ט אחרות. גאט"ט מהווה גג למערכות הסכמים נוספות, המחייבות רק את המדינות החתומות עליהם, כגון, הסכם הרכישות הממשלתיות.

הסחר החופשי העולמי מאפשר לכל המדינות:

להתרכז במוצרים שאותם הן יכולות לייצר טוב יותר ו/או זול יותר ממדינות אחרות (ניצול היתרון היחסי).

לייצר לשוק גדול יותר, וכך להוזיל את עלות הייצור ליחידה (ניצול יתרונות לגודל). מדינות סחר ליברלית, המאפשרת זרימה בלתי מוגבלת ובלתי מופרעת של סחורות, של שירותים ושל תשומות, מגדילה את התמורה לייצור המוצר הטוב ביותר, בעל העיצוב המושך ביותר במחיר הזול ביותר.

מטרת ההסכם להקל על הסחר הבינלאומי על ידי הפחתת מגבלות המכס ברחבי העולם אשר מדינות מטילות על הייבוא כדי להגן על הייצור בארצם או לווסת את הייבוא.

העקרונות עליהם מבוסס ההסכם: **הדדיות** בליברליזציה של הסחר, **וערך השוויון ואי ההפליה** על רקע גזעי, דתי, לאומי או כל רקע אחר. כדי לקיים את אלה יש למדינות החתומות על ההסכם לתת האחת לשנייה מעמד של אומה המועדפת ביותר בסחר ביניהם, מלבד במקרים יוצאי דופן, כגון כאשר למדינה יש קשיים כלכליים, או כאשר הגידול ביבוא פוגע פגיעה משמעותית בייצור המקומי, או במדינות צעירות בעלות כלכלה מתפתחת הזקוקה עדין להגנה.

גאט"ט הינו פורום חשוב ביותר והוא הצליח להוריד את שיעורי המכס במדינות החברות בו וכפועל יוצא בשאר המדינות השותפות לסחר הבינלאומי באופן ניכר. מדינות האיחוד האירופי אינן חברות בגאט"ט ולעיתים קיימים ניגודי אינטרסים בין גאט"ט לבין האיחוד.

גאט"ט משמש גם כגוף בורר בין מדינות הטוענות להפרה של הסכמי הסחר הבינלאומיים. על פי הסכם גאט"ט שיטת הערכת טובין מיובאים מתבססת על מחיר העסקה כפי הרשום בחשבונית הספק.

מאז הקמת גאט"ט ב- 1947 התקיימו שישה "סיבובים" של שיחות סחר. "סיבוב" הינו כינוי למו"מ המתקיים במקביל לעבודה השוטפת של גאט"ט, ומטרתו, דיון בבעיות חדשות, המחייבות פתרונות, ועל מנת לקדם יש צורך בקבלת החלטות פוליטיות.

ב- 1993 הוקם [WTO](#) ארגון הסחר העולמי הגוף הממשיך את גאט"ט.